

V oktobru in novembru, ko se začne jesensko vreme, nastopijo vedno tudi skrbi za nabavo kurjave, saj se kaj rado zgodi, da je doma in v trgovini prav tedaj zmanjka. Te dni smo se pozanimali, kako so letos založena s kurivom trgovska podjetja na Gorenjskem. Povsod smo dobili razveseljive odgovore. Drv in premoga trenutno nikjer ne primanjkuje.

Na »Kurivu« v Kranju smo izvedeli, da imajo potrošniki možnost izbire. Cene drv in premoga zavisijo od ka-

kovosti. Drva so po 2200 do 3000 din pr., lignit po 1900, tona dobrega rjava premoga pa po 3500 do 4200 dinarjev. Povpraševanje po kurjavi je letos manjše kot lani. Sodijo, da deloma zaradi tega, ker zima ni bila huda in je ljudem kurivo ostalo, deloma pa zaradi tega, ker poleti ni primanjkovalo električnega toka in ker do sedaj še ni prišnil mraz.

Tudi na Jesenicah potrošnikom na drva in premog ni treba čakati. Na zalogi imajo tri vrste lignita in eno boljše vrsto premoga. To željam potrošnikov popolnoma zadostuje. Buko-

va drva so po 3100, topolova po 2100, smrekova po 1800 dinarjev pr., mešane butare pa po 110 din komad. V Trzinu imajo drv vseskozi dovolj, medtem ko premog prodajo več inoma sproti. Drv zasebni potrošniki tam le malo pokupijo, ker jih dobijo pri okoliških kmetih. Potrošnja drv tudi v Škofji Loki ni velika. Potrošniki jih prav tako nabavijo v okolici, naročilom za premog pa trgovsko podjetje »Lubnik« sproti ustreže.

—cy

ŠE VEČ SMOTRNOSTI IN ENOTNOSTI
Ob letošnji zagati s krompirjem

Poljane, 17. novembra. — Tu se je danes zbralo nekaj sto kmetov iz vse Poljanske doline in okolice, da bi se pomenili o važnem aktualnem vprašanju: o bodočnosti pridelovanja krompirja. Pred samim zborovanjem so v prostorih kmetijske zadruge Poljane odprli tudi lepo urejeno razstavo krompirja iz tega okoliša.

Vprašanje na njihovem današnjem zborovanju je danes važno ne le za Poljansko dolino in Gorenjsko, marveč za vso Slovenijo. Zagata v prodaji krompirja je letošnje jesen povzročila mnogo zaskrbljenosti, pa tudi mnogo upravičene in neupravičene kritike, bodisi od samih proizvajalcev, kakor tudi od posameznih odgovornih ljudi in organizacij navzgor. Puščice so v glavnem usmerjene na trgovino, ki je v tem primeru resnično razočarala.

Na današnji konferenci je bilo slišati glasove in kritiko iz vseh smeri: od zgoraj in od spodaj. Vsi imajo neke prav, neke pa tudi ne. Neposredni povod za letošnje zagato, je bila seveda izredno dobra letina. Toda v širšem obsegu pridelka nikakor ni preveč, in misel, da bi kazalo opuščati krompirišča v prid drugih kultur, je sploh nesmiselna. Hkrati pa je letošnje zagato še povečal nepripravljeni trgovski

aparati in odgovorna združenja ter zbornice. Nič manj pa ni k temu prispevala tudi zastarela, čisto konservativna in razdrobljena individualna proizvodnja — se pravi, sami pridelovalci.

Današnja konferenca s celotno diskusijo ni bila usmerjena v iskanje in odkrivanje vzrokov, marveč je ubrala pravilno pot k načrtnemu izhodu v bodoče.

Poljanska dolina ima izredne pogoje in tudi tradicijo v pridelovanju krompirja. Zlasti semenskega. Te prednosti ne gre zavreči. S tem so se tudi vsi proizvajalci danes strinjali. Oni postajajo tudi vedno večji izvozniki. Letos so že povprečno dosegli 20 metrskih stotov na hektar, kar je vsekakor lep uspeh. Njihova semenska služba združuje 250 hektarov zemlje, kjer 389 pridelovalcev prideluje sedem različnih sort krompirja. Po vseh dosedanjih izkušnjah pa se bodo morali odločiti čimprej, vsaj kot izvozniki, za eno same sorte. Gre za vprašanje, ali naj pridelujejo in izvažajo jedilni, industrijski ali semenski krompir. Danes so se največ ogrevali za semenski krompir.

Naslednje najvažnejše vprašanje je pogodbeno proizvodnja. Pridelovalec se bo moral preko zadruge obvezati za določeno količino in kvaliteto krompirja. S tem pa si bo hkrati zagotovil tudi prodajo. Skrb za prodaje torej v tem primeru ne bo sloanela na proizvajalca.

Prav tako so danes precej govorili o možnosti porabe krompirja doma: o siliranju, kisanju ter o krmiljenju in pitanju goveje živine, prašičev itd. s krompirjem. Ugotovili so, da je letošnja zagata le posledica nepripravljenosti, nespretnosti in nenarčnosti pridelovalca, kakor tudi trgovine. **K. M.**

USPELA KONFERENCA MLADINE ŽELEZARNE JESENICE

V četrtek je bila na Jesenicah letna konferenca mladine Železarnice. — V dvorani Delavskega doma na Jesenicah se je zbralo 135 mladincev, ki so poslušali poročilo predsednika Slamnika in sekretarja Nemece o dosedanjem delu mladinske organizacije ter ju dopolnili z bogato razpravo. Konferenca je ugotovila, da je treba izboljšati delovanje mladinske organizacije, dasiravno je ta dosegla vrsto lepih uspehov. Naredila je korak naprej pri vzgoji mladine z raznimi predavanji in debatnimi urami. Priredila je tudi razne sestanke, kjer so se posvetovali o proizvodnji, delavskem samoupravljanju, o storilnosti dela, o tarifni politiki itd.

Na konferenci so govorili tudi o izboljšanju organizacije in o pridobitvi nove mladine v organizacijo. V Železarni je zaposlenih 1666 mladincev, medtem ko je v mladinski organizaciji vključenih le 689 mladincev. **U.**

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X., ŠT. 90 — CENA DIN 10.—

Kranj, 18. novembra 1957

Posvetovanja mladih članov delavskih svetov

Rakršen sestav delavskega sveta - takšno delo

Zaključke kongresa delavskih svetov je treba tudi uresničevati
Tudi na objekte za društveno življenje bo treba misliti

Kranj, 17. novembra.

Danes je bilo v Kranju prvo okrajno posvetovanje mladih članov delavskih svetov gorenjskih podjetij. Posvetovanja se je udeležil tudi organizacijski sekretar OK ZK Kranj Albin Jensterle.

Glavni namen današnjega posvetovanja mladih članov delavskih svetov je bil, da bi mladinska organizacija z neposrednim stikom mladih proizvajalcev skušala pomagati mladim, da bi bilo njihovo delo v organih upravljanja čimboljše. »Delo mladinske organizacije«, kot je poudaril tov. Rožič, »bo uspešno šele tedaj, ko se bo organizacija začela ukvarjati z vsakdanjimi gospodarskimi in političnimi problemi naše skupnosti.« Tedaj bo mladinska organizacija prav gotovo privabila v svoje vrste mnogo več mladine, ki je pripravljena s svojim delom odpraviti dosedanje vrzeli.

Prav sedaj, po kongresu delavskih svetov Jugoslavije, je pred organi upravljanja mnogo novih nalog. Vendar kaže, da samoupravni organi po sprejeti resoluciji ponekod niso kaj prida naredili. Medtem ko lahko trdimo, da so se skoro povsod delavski sveti na svoj kongres temeljito pri-

pravili, je po kongresu nastalo mrtvilo. Delno so bili vzrok dopusti. Toda sedaj je sezona dopustov mimo in treba bo z največjim prizadevanjem začeti izpolnjevati zaključke kongresa. Zato so na posvetovanju sklenili, naj bi bili mladi člani med iniciatorji uresničevanja sklepov kongresa v svojih gospodarskih organizacijah.

Na posvetovanju so sicer razpravljali o nekaterih pomanjkljivostih dela uprav podjetij in tudi organov upravljanja, vse premalo pa je bilo slišati o tem, kako naj bi te probleme rešili, kako bi delo organov delavskega samoupravljanja lahko izboljšali. Prav gotovo je ena izmed poti, ki vodi k izboljšanju dela skupno delo in skupna prizadevanja vseh.

Sestav delavskih svetov je prav gotovo osnova dela in uspeha delavskega samoupravljanja v podjetjih. Kjer upravljavci niso dovolj premislili, kdo jih bo zastopal v organih upravljanja,

tam se tudi dogaja marsikaj, kar ni v skladu z razvojem in prizadevanji za izboljšanje življenjske ravni našega delavca. Morda je prav sestav delavskega sveta vzrok, da pride do takih sklepov, kot na primer v Verigi v Lescah, kjer je delavski svet sklenil, naj se delavcem ne deli topli obrok. Prav gotovo niso mislili na nešteto delavcev, ki prihajajo na delo od daleč in na take, ki nimajo možnosti, da si v trgovini kupijo izdatno malico. Podobnih primerov je tudi ponekod drugje še vedno nekaj. Mladi upravljavci so na posvetu mnogo razpravljali o življenjskih pogojih mladih delavcev in menili, da bi bilo nujno misliti na to, da bi tem ljudem, ki sedaj komaj zaslužijo za hrano in stanovanje, morali nuditi možnost za večji zaslužek. Mladina je kritizirala vsako tako delo organov upravljanja, ki je odraz zastarelega mišljenja nekaterih posameznikov, ki so jim tuji naporci za izboljšanje življenjskih pogojev naših delavcev. Še prav posebno pa ne morejo razumeti potreb mladih ljudi in potrebe po objektih, ki bi posredno vplivali na povečanje proizvodnosti dela.

Stik med delavskim svetom in delavci samimi, ponekod še ni najboljši. Delavski sveti ponekod ne poznajo dovolj članov kolektiva s svojim delom. Tako so na primer na anketi, ki jo je razpisal OK LMS Kranj o tem, ali so seje delavskih svetov dostopne vsakomur, odgovorili zelo različno. Od 208 je le 35 mladih ljudi odgovorilo, da se seje del. sveta lahko udeleži vsakdo, odgovori ostalih pa so bili zelo

dvojni, oziroma so odgovorili, da so se seje zaprte.

Ludvik Slamnیک (Železarna Jesenice) je kritiziral slabo uresničevanje zaključkov kongresa delavskih svetov. Menil je, da je vzgoja v klubih mladih proizvajalcev ena izmed najboljših priprav na delo v organih delavskega samoupravljanja. Dušan Djukanović (Kranj) meni, da je ustanovitev del. sveta v delavnici s samostojnim financiranjem v STTS ugodno vplivala na povečanje zanimanja za delo pri dijakihi samih. Tov. Kramar (Železarna Jesenice) je med drugim govoril, da neupoštevanje veselja posameznikov za delo pri razmeščanju na delovna mesta slabo vpliva na delavno produktivnost. Tako nerazumevanje kaže uprava podjetja predvsem do mladih delavcev. Jaka Bogataj (OZZ Kranj) je govoril o pogojih delavcev v kmetijstvu in gozdarstvu, ki živijo ponekod v še slabših pogojih, kot ostali delavci. Jože Solar (ISK Kranj) pravi, da v šolskem odboru ne bi smeli biti taki ljudje, ki gledajo samo na učni uspeh, ne pa na splošno vzgojo učencev. Aleksander Cerčil je govoril, da bi se delo organov upravljanja lahko bolj približalo skupnim interesom, če bi bilo v teh organih več mladine. V razpravi so še sodelovali Zdravko Krvina (Standard Kranj), ki je govoril o sektorskih posvetovanjih mladine, Marlena Polajnar (Peko Tržič) o analitski oceni, Franc Štucin (Peko, Tržič) o življenjskih pogojih mladih delavcev in Vili Lauseger (BPT, Tržič) o skrbi za delavce. **Lj.**

O sliki in besedi

Pridne gospodinje ki imajo veselje za ročnim delom, tudi za to najdejo čas. Seveda pa imajo s tem še večje veselje, če za takšno delo pače tudi kakšen dinar, kot pravimo. Zato večkrat kar v vrstah čakajo pred gospodinskimi biroji, ki jim posredujejo takšno delo (levo zgoraj). Brž ko se vsaj za kratek čas pokaže sonce, postane v parkih pravi »živ-zav« (desno zgoraj). Zdaj ko je že precej hladno, pečen kostanj prav prijetno pogreje. Prav gotovo pa bi še bolj, če bi bil cenejši.

naš razgovor

„POŽIVITI HOČEM KULTURNO IN ŠPORTNO ŽIVLJENJE“

»Teško je pri nas, ker smo tako odmaknjeni od sveta in življenja v dolini,« mi je pripovedoval mladi upravitelj šole iz Leskovic, Janez Šter. Vendar kaže, da Leskovic vendarle ni tako odmaknjena, vsaj za mladega upravitelja ne, saj ga ljudje tudi v dolini dobro poznajo.

»Nemalo sem bil presenečen, ko sem bil izvoljen,« mi je pripovedoval. Tovariš Šter je eden izmed mladincev, ki so bili izvoljeni v nove občinske ljudske odbore.

»Verjetno se boste razen z gospodarskimi problemi ukvarjali tudi s kulturo, prosveto in šolstvom, kajne?«

»Moj prvi namen je čimbolj poživiti športno in kulturno življenje v gorenjevaški občini. Lani je Občinski ljudski odbor Gorenja vas predvidel v svojem proračunu 70.000 dinarjev za kulturno-prosvetno delo. To ni veliko — vendar niti teh 70.000 še do danes ni porabljenih. To se pravi, da kulturno življenje pri nas popolnoma spi. Tudi o športu pravzaprav ne moremo govoriti. Predvsem bi morali dobiti vsaj telesovzgojnega učitelja.«

»In družabno življenje?«

»Mladina pozna le gostilne in ceste. Ničesar ji ne nudimo, da bi jo odvrnili od gostiln. Tudi tu nas čaka obilica dela.«

»V Poljanski dolini se precej ukvarjate s kmetijstvom. Ali bi pospeševanje te dejavnosti zadoščalo za razvoj doline, ali pa nameravate začeti še s čem drugim?«

»Vsekakor bo treba poljedelstvo, zlasti gojenje semenskega krompirja, v Poljanski dolini še pospeševati. Predvsem pa bo treba bolj razvijati živinorejo. Vendar vse to za prebivalce naše doline ne zadošča. V najbližji bodočnosti moramo nujno misliti, da bomo tudi v Poljanski dolini začeli industrijo. Pri nas je v razmerju z ostalimi kraji še vedno veliko brezposelnih. Ljudje pa vse bolj odhajajo v druge kraje in si iščejo zasluzka. Naj povem samo to, da so v Poljanah od 60 ljudi, rojenih v istem letu, ostali samo še trije.«

»Se vam zdi, da bo ločitev trgovin od kmetijskih zadruge ugodno vplivala na preskrbo v Poljanski dolini?«

»Ločitev trgovin od kmetijskih zadrug se mi zdi zelo koristna.« **Lj.**

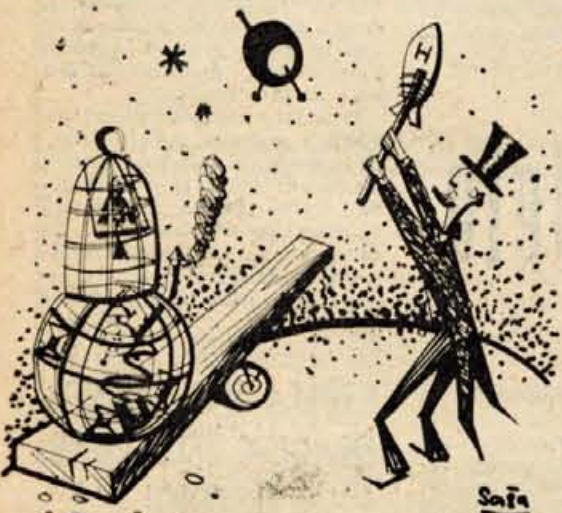
TE DNI PO SVETU

△ Na petkovi seji Zveznega izvršnega sveta, ki ji je predsedoval Svetozar Vukmanovič, je Zvezni izvršni svet dokončno sprejel osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije od 1957. do 1961. leta. Osnutek plana bodo predložili Zvezni ljudski skupščini, ki bo o njem razpravljala na svojem prihodnjem zasedanju. — Zvezni izvršni svet je med drugim sprejel tudi osnutek zakonov o delovnih odnosih, o izgradnji hidrosistema Donava-Tisa-Donava in o melioracijskih delih v LR Makedoniji. Ratificiranih je bilo tudi več mednarodnih sporazumov.

△ Tržaški delavci Združenih jadranskih ladjedelnic in tržaškega arzenala so v soboto zjutraj zopet začeli z dvodnevno stavko, s katero hočejo doseči zvišanje plač. Borba tržaških kovinarjev traja že več mesecev. V tem času se je zvrstilo že nekaj stavk, ki pa niso obrodile zaželenega uspeha. V sobotni stavki je prišlo tudi do spopada med delavci in policijo. Na obeh straneh je bilo nekaj ranjenecov, ki so jih odpeljali v bolnišnico. Aretiranih je bilo tudi več delavcev. — Vest o napadu policije na stavkajoče kovinarje se je bliskovito razširila po vsem mestu, predvsem po tovarnah in delavnicah. Iz solidarnosti napovedujejo tudi drugi tržaški delavci protestne stavke. Protestna stavka pristaniških delavcev je skoraj docela ohromila pristaniški promet. Ni izključeno, da bo prišlo do splošne stavke vsega tržaškega delavstva.

△ Prvi ameriški sateliti, ki ga bodo izstrelili v začetku prihodnjega leta, bo valjaste oblike, težak okrog 9 kg, dolg okrog 30 cm in bo meril v premeru 12,5 cm. Spremljen bo z aparati za merjenje kozmičnega sevanja, meteorskih pojavov in temperature v vesemiru.

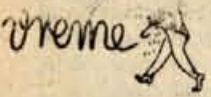
V OBDOBJU SOPOTNIKOV

Striček Sam: »Pa še mi poskusimo, kako visoko bo šlo!«

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475, 397 - TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

Se nadalje hladno in suho vreme. Megla bo zlasti gosta v nižinah. Okoli 24. novembra pa je pričakovati rahlih snežnih padavin.

42. PSU NJEGOVO, MENI PA...

S Kontorjem, psom Kontorjem, sva se spet srečala. Tokrat na ulici. Stopical je poleg svoje gospodariče in se oziral po ljudeh. Tu in tam je roka njegove gospodariče nežno zdrsla po njegovi negovani dlaki. Okoli vratu je imel lepo, dokaj bogato ovratnico. Kadar koli smo se srečali, je Kontorja njegova gospodariča peljala na vrvice. Verjetno sta šla vsak dan na sprehod...

Kdajpakdaj sta se peljala celo z avtom. Videti je bilo, da je Kontor najbolj čislano živo bitje na svetu. Gorje onemu, ki bi mu storili najmanjšo nevednost, ki bi mu samo stopil na nogo, čeprav se to lahko vsakomur zgodi. Vendar Kontor ne bi smel doživeti kaj takega. Revez ubogi, ovill bi in njegovi gospodariči bi priteklo debele solze. Čeprav je bila ugledna dama, verjetno tudi s psokvami ne bi štedila.

Skratka, Kontor, naš preljubi Kontor je najbolj inteligentna žival in najmlajše živo bitje na svetu! Vendar — tu se zgodba šele prične.

Zgodilo se mi je, kot verjetno že marsikomu, da sem bil brez stanovanja. Vsaj sobo bi najno rabil. Na stanovanjski upravi mi niso mogli pomagati. Stanovanj ni — čakaj, čakaj... morda boš nekoč vendarle prišel na vrsto. Kako naj čakam, zima je bila pred durmi. In čeprav sem skoro vsak dan stal na stanovanjski upravi, čeprav so mi obljubovali, da bo stanovanje kmalu, sem vedel, da so to le prazne obljube, zato, da bi se me čimprej znebili.

Potem sem začel sam vrtati. Ustavljaj sem znanec, jih prosil za nasvete, pomoč, jim celo obljuboval nagrade — pa vse skupaj ni bilo nič. Tudi časopisni oglasi, najbolj blesteče oblikovani, z mamljivimi obljubami, niso prav nič pomagali. Odločil sem se za zadnjo možnost, v katero sem vsaj še malo upal. Sam sem hodil po hišah, trkal na vrata in zdi se mi, da sem pritisnil že skoro na vsako kljuko, dokler...

LJUDJE IN DOGODKI

ODMEV HAMBURŠKIH VOLITEV

»V ponedeljkovi noči so svetle bakle pred sedežem socialnodemokratske stranke v Hamburgu in mladi ljudje so vriskali in vzklikali — v drugače tako mirnem mestu — zmagovalcem pri volitvah v hamburško pokrajinsko skupščino.« — Tako je opisal znani neodvisni nemški dnevnik »Die Welt« trenutek, ko so razglasili rezultate nedeljskih volitev. Hamburg poleg Frankfurtu in Berlinu sicer prištevajo med stare socialnodemokratske trdnjave, toda v hamburški pokrajinski skupščini so zadnja leta imeli večino Adenauerjevi demokristjani in ni kazalo, da bi jo radi izpuštili iz rok. Vendar pa se je to zgodilo. Zakaj?

Podoba je, da so hamburški volilni rezultati odmev splošnega razpoloženja v Nemčiji. Nedavni Adenauerjev govor o vladnem programu za prihodnja 4 leta z napovedmi o dosledni politiki »trde roke« in z oborožitvijo z atomskimi orožjem je narekel na ostro kritiko v javnosti. Zunanje politična linija je doživela tudi v »Bundestagu«, to je v zahodnonemškem parlamentu, hude napade, veliko nevoljo pa je povzročilo še ravnanje v Jugoslavijo, ko je priznala Vzhodno Nemčijo. Prav tako je vzbudila odpor Adenauerjeva »spuščina« izjava, ki je govorila o izključni politiki sile v Atlantskem paktu. S tem v zvezi je žel dosti odobravanja predsednik socialnodem. stranke Ollenhauer, ko je v parlamentu napadel Adenauerjevo politiko in ji preokoval, da »se mora nujno končati s katastrofo«. — Tako je danes na notranjepolitičnem področju, a tudi v gospodarstvu ni vse mirno, kakor bi kdo pričakoval po toliko opevanem gospodarskem čudežu. Nedavna bitka za zvišanje cen premoga in jekla, glasnejše zahteve zahodnonemškega kapitala in družb po svobodnejših gospodarskih odnosih z drugimi deželami, zlasti z

vzhodnimi, dušitev sindikalnih prizadevanj za zvišanje mezd, napovedi za »huda leta« na račun atomske oborožitve — vse to vnaša nemir in nezadovoljstvo med zahodnonemške delovne množice. Medtem ko je dovolj sredstev za izvajanje politike s postojank sile, pa vladni časopisi pridigajo o varčevanju »pri malem«, to je pri ljudstvu. Vse več zaskrbljenosti dan za dnem povzročajo tudi članki s podobnimi naslovi, kakor ga je nedavno objavil dnevnik »Die Welt«: »Napačna podoba o našem bogastvu.«

Nedvomno je vse to prispevalo k zmagi socialnih demokratov v Hamburgu. Marsikdo bi morda sodil, da pač glasovi ene same pokrajine niso važni za celoto, to je za Zahodno Nemčijo, a se moti. Po nemški ustavi so si socialni demokrati s tem pridobili tudi 3 sedeže v »Bundestagu«, to je v zahodnonemškem zveznem senatu, in tu podrlj doslej trdno Adenauerjevo dvetretjinsko večino.

Tako so volitve v hamburško skupščino neprijetno posegle v račune bonnske vlade: prisilile so jo, da je začela treznejše presojeti nekatera vprašanja. Prvo, kar je prišlo na vrsto, je po vsej verjetnosti najbolj pereči problem današnje Nemčije — združitev obeh nemških držav. V Bonnu sicer še naprej vztrajajo pri trditvi, da bi nemško vprašanje rešili le z razgovori med štirimi velikimi silami, to je med Sovjetsko zvezo, Združenimi državami, Veliko Britanijo in Francijo, a so morali priti do praktičnega zaključka, da samo od sebe ne bo šlo. Uvideli so tudi najbrž, da Nemčijo danes povsod odvijajo iz dnevnih redov na mednarodnih konferencah in sestankih. Hruščovjev predlog za razgovore na najvišji ravni med kapitalističnimi in socialističnimi deželami in pripomba, da bi tudi nemško vprašanje obravnavali

na taki konferenci, je Adenauerjeva vlada sprejela hladno, vendar je v uradni izjavi poudarila, da bo podpirala vse predloge, ki bi utegnili zmanjšati mednarodno napetost. Na kratko povedano, v Bonnu so se menda le odločili za pametnejše ukrepe, ker so uvideli, da je edina pot za združitev v boljših odnosih in v sporazumevanju s Sovjetsko zvezo.

Dokaz, da so se Nemci vkljub satelitski histeriji in pozivom na novo in intenzivno združevanje zahodnih sil v zadnjih tednih, le odločili za to pot, je nadaljevanje sovjetsko-nemških razgovorov v Moskvi. Začeli so se letos konec julija, a so se po enem mesecu formalno razbili pri eni izmed točk dnevnega reda, namreč pri vprašanju vrnitve nemških državljanov iz Sovjetske zveze. (Glavni vzrok pa je bil seveda ta, da se je Adenauer poslužil razgovorov le za predvolilni manever, da bi tako ugodil gospodarskim krogom in tistim volivcem iz vrst svoje stranke, ki so zahtevali izboljšanje odnosov s Sovjetsko zvezo in vzhodnimi državami. Ko je menil, da je v tej smeri naredil dovolj, se pogajanja v Moskvi naenkrat prišla do mrtve točke in prekinitev). Zdad nemško odposlanstvo spet razpravlja v Moskvi o trgovinski izmenjavi in konzularnih odnosih ter o vrnitvi nemških državljanov iz Sovjetske zveze, toda le o posameznih primerih.

Odločitev nemške vlade, da je obnovila razgovore v Moskvi, je sicer v protislovju z Adenauerjevim trdovratnim blokavskim stališčem in še posebej z najnovejšimi potezami v okviru Atlantskega pakta, vendar pa sloni na realnem ocenjevanju položaja. Morda je kancler osebno nasprotnik sedanjih pogajanj v Moskvi, toda kaže, da je moral pod pritiskom razmer in javnosti v svoji deželi ravnati drugače. JELO TURK

v nedeljo smo zabeležili

PRAZNOVANJE V PODNARTU

Sinoči, na večer pred II. krajevnim praznikom je bila v Podnartu slavnostna seja Krajevnega odbora, ki se je poleg številnih borcev iz NOB udeležil tudi predsednik Okrajnega odbora ZB Kranj Ivan Bertonec-Johan. Ob 17. uri pa je bila svečanost ob spomeniku padlih borcev v NOB na Ovsišah. Grob padlih so okrasili z vencem, po slavnostnem govoru in recitacijah pa je zapel pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja nekaj pesmi.

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE »PLAMEN«
Danes je bil v Kropi redni letni občni zbor sindikalne po-

družnice podjetja »Plamen«. Člani so razen drugih številnih vprašanj precej razpravljali tudi o proizvodnji, rekonstrukciji tovarne, izobrazbi strokovnih kadrov, komunalnih vprašanjih itd. Sklenili so, da je potrebno tem vprašanjem v prihodnosti posvetiti več pozornosti kot doslej.

ZELEZNIŠKA MLADINA: POPESTRITI DRUŠTVENO ŽIVLJENJE
Zelezniki, 17. novembra. — Včeraj zvečer je bila v Zelezniških občinski konferenca LMS. Mladina je razpravljala o komunalni izgradnji, predvsem o gradnji cest in objektov za društveno in družabno življenje mladine. Delo v društvih do

sedaj ni bilo najboljšo, predvsem zato, ker nimajo potrebnih pripomočkov. Kritizirali so tudi togoost pri sprejemanju mladine v ZK.

V »ISKRI« TOPLI OBROK

Zvedeli smo, da bodo danes v ponedeljek delavci v »Iskri« v Kranju začeli dobivati topli obrok. Delavci bodo tega prav gotovo veselili, saj bodo topli obrok med delom lahko dobili za 40 dinarjev. Upamo, da bo tudi kvaliteten. Temu zgledu naj bi sledila tudi ostala podjetja.

ŠPORT

TRŽIČ : IZOLA 1:1 (0:1)

Tržič, 17. novembra. V prvenstveni tekmi Ljubljansko-primorske lige je enajstotica Tržiča danes v borbeni tekmi z Izolo igrala neodločeno.

PRVENSTVO GORENJSKE V KEGLJANJU POSAMEZNIKOVO ZAKLJUČENO

Jesenice, 17. novembra. — Minulo nedeljo odigranemu prvemu delu je sledil danes na Jesenicah drugi del prvenstva Gorenjske v kegljanju posameznikov, v katerem so se pomerili najboljši gorenjski kegljači.

Rezultati: 1. Starc (Triglav, Kranj) 1731 kegljev; 2. Miro Ambrožič (Triglav, Kranj) 1684; 3. Martelanec (Triglav, Kranj) 1681; 4. Vehovec (Triglav, Kranj) 1653; 5. Pečar (Kranjska gora) 1646; 6. Kelih (Jesenice) 1645; 7. Korošec (Jesenice) 1640; 8. Šlihar (Jesenice) 1640.

SD KRANJ : ZELEZNIČAR (LJUBLJANA) 5,5:2,5

Ljubljana, 17. novembra. — Danes dopoldan je bil v Ljubljani v Sahovskem domu odigran polfinalni dvoboj med Zelezničarjem in kranjskimi šahisti. Kranjčani so odločili srečanje v svojo korist z rezultatom 5,5: 2,5 in se tako plasirali med prva štiri moštva v Sloveniji. Ki se bodo 30. novembra in 1. decembra v Ljubljani pomerila za naslov republiškega prvaka.

NAMIZNOTENISKI TURNIR

NAMIZNOTENISKI TURNIR
Kranj, 17. novembra. — Danes je mladinski aktiv Gorenjskega tiska organiziral v počastitev 29. novembra in 15. obletnice USAOJ-a namiznoteniški četverboj. Zmagalo je moštvo »Gorenjskega tiska«.

TRIGLAV B : JESENICE B
3:0 (1:0)

naša kronika

OBČINSKI ZBORI SINDIKALNIH PODODBOROV ZEELZARNE

V POLNEM RAZMAHU

Jesenice, 16. novembra. — V Zelezarni Jesenice hočejo čimprej zaključiti z občinskimi zbori sindikalnih pododborov, zato organizirajo dnevno tudi po več občinskih zborov. Danes so bili kar trije občni zbori, in sicer: osrednje pisarne, komunalnega oddelka in metalurško-industrijske šole. Na vseh občinskih zborih, ki so bili polnoštevilno obiskani, so razpravljali o tekočih problemih sindikalne organizacije podjetja. U.

JESENIŠKI ZEELZARJI NA OTVORITVI HLADNE VALJARNE V NIKŠIČU

Jesenice, 17. novembra. — Ker je Zelezarna Jesenice vzgojila nekaj sto kvalificiranih delavcev za novo zelezarno »Boris Kidrič« v Nikšiču, med temi tudi valjavec za novo hladno valjarno, so povabili zelezarje iz Nikšiča jeseniške zelezarje na otvoritev nove valjarne. Ti so odpotovali v Nikšič danes. U.

RAZPRAVA SVETA ZA ŠOLSTVO OLO KRANJ O STROKOVNEM ŠOLSTVU

V torek, 12. novembra je imel Svet za šolstvo OLO Kranj redno sejo. Člani so razpravljali o nekaterih problemih strokovnega šolstva, predvsem o potrebi po večjem številu nameščenih predavateljev, o občasnem prirejanju seminarjev iz pedagogike in psihologije, o sodobnejši inšpekcijski službi, ter o možnostih za bolj življenjska predavanja o naši socialistični zakonodaji.

ZA BOLJŠE DELO PODJETIJ BLEJSKE OBČINE

Spričo problemov, ki spremljajo delo podjetij v blejski občini, so sindikalne podružnice nekaterih podjetij vključile v program občinskih zborov tudi razpravo o raznih perečih vprašanjih, ki zavirajo še poldnejsje delo teh gospodarskih teles. Izkušnje so namreč pokazale, da bo treba v bodoče posvetiti več pozornosti kadrom v gospodarstvu, katerih delovna intenziteta se bo dvignila predvsem s smotrno vzgojo in s strokovnim usposabljanjem. Zlasti ne gre za namenjati izpopolnjevanje mladih delavcev in vajencev v obrti ter članov upravnih odborov in delavskih svetov.

GLEDALIŠČE IZ SEŽANE GOSTOVALO V KRANJU

V soboto je gostovalo v Prešernovem gledališču v Kranju gledališče iz Sežane. Gostje so se predstavili kranjskemu gledališkemu občinstvu z Goldoni-jevo komedijo »Ribiške zdrave«, v priredbi prof. Mirka Ruplja. Na sporedu sta bili dve predstavi. Medtem ko je popoldanska predstava zaradi nezadostnega obiska odpadla, je bila večerna predstava zelo dobro obiskana. Gostje so to zahtevno komedijo, ki jo je režiral Miro Kranjec, prav uspešno zaigrali. Glavna privlačnost te uprizoritve pa je bila prav gotovo v tem, da so igralci govorili v primorskem narečju, ki je vdhnilo delu podobo pristnosti in neposrednosti. Občinstvo je nagradilo prizadevne igralce z viharnimi aplavzi. S.

VEČER MIMSKE IGRE V RADOVLJICI

V četrtek, 21. novembra ob 16.30. in 20. uri bosta nastopili v kinodvorani v Radovljici v sklopu turnee po Jugoslaviji Kristina in Tina Piccoli s predstavo »MIM«. — O tem svojevrstnem načinu odrskega izražanja, ki je hkrati sestavni in bistveni element gledališkega in filmskega poutvarjanja, smo poročali v našem listu letos aprila, in sicer pred Večerom mimske igre v Prešernovem gledališču v Kranju, ki je vzbudil pri ljubiteljih gledališke umetnosti izredno pozornost in vrsto komentarjev. Vse kaže, da bo predstava »MIM« posredovala Radovljičanom svojevrsten užitek, hkrati pa vnesla v tamkajšnje kulturno življenje zanimivo poživitev.

gorenjski obveščevalci

MALI OGLASI

Dne 13. t. m. sem izgubil od Tržiča do Pristave nove moške sukne...

jetski film »OD CARJA DO LENINA«; 20. in 21. novembra ob 16., 18. in 20. uri...

njo — Drago Kralj: Pa dec Carigrada. 15.40 Listi iz domače književnosti...

OBJAVE

ZAHVALA Najprisrčneje se zahvaljujem dr. Trtniku Aleksandru za uspešno izvršene tri operacije v glavi...

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 18. nov. ob 16., 18. in 20. uri jugosl. film »VELIKI IN MALI«; 19. novembra ob 16., 18. in 20. uri sov-

ZAHVALA

Vsem znancem in prijateljem, ki so ob smrti našega dragega očeta JANCIA PETRA iz Nomenja pri Bohinjski Bistrici...

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak delavnik ob 5.05, 6.00, 8.00, 10.10, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00 in 22.55 uri...

RADIO LJUBLJANA

9.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 9.15 Za ljubitelje narodnih in domačih viš.

TOREK, 19. NOVEMBRA

6.40 Naš jedilnik. 8.05 V domačem tonu. 9.00 Zabavni mozaik. 9.30 Virtuozne skladbe za razne instrumente.

SREDA, 20. NOVEMBRA

9.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 9.15 Za ljubitelje narodnih in domačih viš.

ČETRTEK, 21. NOVEMBRA

8.05 Folklorni zapiski Tončke Maroltove z gorenjskega kota. 9.00 V glasbi po svetu. 10.40 In sedaj...?

GIBANJE PREIVALSTVA

V TRŽIČU Rojen: Marijan Toporiš. Poročila sta se: Franc Podlipnik, vodni inštalater in Ljudmila Jezeršek, predilka.

NA JESENICAH

Poročili so se: Karol Vuk, tovarniški delavec in Fenja Orel, tov. delavka; Viktor Vončina, delavec in Terezija Kovarčič, delavka.

SPORT

GORENJCI SO DOBRO IGRALI Jesenski del tekmovanja v Ljubljansko-primorski nogometni ligi je končan

14. dni je minilo, odkar so se ligaši Ljubljansko-primorske lige zadnjokrat spoprijeli za točke. Kot v prejšnji tekmovalni sezoni, so tudi to pot zastopali Gorenjski v tej nogometni ligi trije predstavniki. Moramo reči, da so v celoti zaigrali kar dobro, čeprav niso poskrbeli za kakšno večjo presenečenja, da pa so večkrat najbolj vnete navijače razočarali.

LESTVICA

Table with 2 columns: Team Name and Score. Rows include Krim, Triglav, Nova Gorica, Jesenice, Grafičar, Slovian, Izola, Rudar, Tržič, Ilirija.

Atletika

65 TEKMOVALCEV NA JESENEM TEKU

Kranj, 17. novembra. V Kranju je bilo danes dopoldne pri Mestnem kopališču I. prvenstvo Gorenjske atletske podzveze v jesenskem crossu za leto 1957. Teko so se udeležili člani atletskih klubov, smučarskih društev, srednjih šol in JLA. Tekovali so v šestih disciplinah.

Mali rokomet

»PARTIZAN« TRŽIČ : »SAVA-KRANJ 12:13 (7:8)

Kranj, 17. novembra. — V zadnjem kolu Gorenjske lige, je bila danes v Strazišču odigrana tekma med rokometiški Tržiča in »Sava« iz Kranja. Skoraj ves prvi polčas so Tržičani igrali podrejeno vlogo, medtem ko so bili v drugem polčasu enakovredni gumarjem. Na tekmo so Tržičani vložili protest, menda zaradi tega, ker je bil sodnik slab.

§§§ S SODIŠČA

GRDA ZLORABA ZAUPANJA

Z lažnimi obljubami, da ji bo v Železarni na Jesenicah preskrbel dobro službo, je Mirko Kukloča iz Bosanske Gradisce pripravil vdovo Radoslavo Momočilo iz Demirovca do tega, da je prodala svojo hišo za 60.000 din in skupno z njim ter osemletnim sinom odpotovala proti Jesenicam.

NEPOSTENA USLUŽBENKA

Nežka Oblak, bivša blagajničarka pri Splošnem gradbenem podjetju »Gorenje« v Radovljici, si je na zelo rafiniran način prilastila večjo vsoto denarja na škodo podjetja. Meseca aprila 1957 je knjigovodkinja podjetja ugotovila večjo razliko med izplačanimi in dvignjenimi plačami v banki.

izhajati je začela zbirka žepnih romanov LJUDSKA KNJIGA

1. Klaus Eigk - ZENA TRIDESETH LET - dve knjigi za 370 din

3. Roldis - PAPEŽINJA IVANA VIII. - 4. Moberg - JEZDI SE NOCOJ - pet knjig za 800 din

5. Olbracht - NAJTEMNEJŠA JECA - 6. Walsh - MORA NA MANHATTANU - 7. Maupassant - POROČNO POTOVANJE

Kdor naroči vseh 7 knjig, jih dobi za 1100 din plačljivo tudi na obroke. Vsak roman bo imel 150-200 strani, opremljen pa bo z lepim barvnim ovitkom. V polplatno vezana knjiga bo stala vsaka 100 din več. Postani stalni naročnik 'rešernova družba, Ljubljana, Erjavčeva 14.

MIMI MALENEK KONIC 87
VIGENCI ROMAN

Vse je prenašala z radostjo, ker se ji je izpolnjevala davna želja, katere se doslej niti sama ni prav zavedala. Toda Dominik... zaradi njega ji je bilo pogosto hudo. Ni mu še povedala, kako je z njo, da, celo bala se mu je povedati. Zdelo se ji je, da se je po prvih nočeh, polnih strastnega ljubkovanja spremenil. Se je prihajal k njej v kamro, toda nič več ni bil tak kakor jeseni. Ana ki je postala bolešno občutljiva, se je vila v užaljenosti, kadar se ji je zdelo, da je preveč hladen do nje.

Toda zdaj mu ni hotela več prikrivati. Hotela, morala je govoriti z njim! Nobene ovire ni več, da bi se ne mogla poročiti. Dominik je plačal njene dolgove, zemljemerec je razdelil zemljo in tako je postala lastnik svoje dediščine. Nihče več ji ni imel pravice zapovedovati ali kaj prepovedati. V novembru je na radovljiški sodnji plačala dolg. Gospod Filip je bil zraven, klicali so ga, ker je bil še zmeraj njen varuh. Po obravnavi jo je na hodniku vprašal, kje je dobila denar, ali si ga je morebiti izposodila. Videla je, da je zaskrbljen, celo nekoliko potr — morebiti mu je bilo žal, ker ji je odbil svojo pomoč. Toda Ana je bila jezna nanj in v žilah ji je še gorel ogenj, ki ga je užgal Dominik tisto noč, ko ji je prinesel denar, zato je visoko dvignila glavo in ga mrzlo zavrnila:

„Rekli ste mi, naj si sama pomagam. Kakor vidite, sem si pomagala.“

Nato je stari duhovnik zmajal z glavo, jo pozorno pogledal in najbrž uganil, odkod je vzela denar, ker ji je preteče dejal:

„Nič ne misli, da ti tega denarja ne bo treba vrniti! Vsak dolg je treba plačati in tudi ti ga boš plačevala, morebiti težko plačevala!“

Ana mu ni vedela nič odgovoriti, toda bila je drzna, ker se je odtrgala od vsega, kar ji je včasih mnogo pomenilo in šla svojo pot zato je samo rekla:

„Zahvalim se za vašo skrb, toda poslej bom že sama skrbel z zase.“

Nato je stric udaril z nogo ob tla in zavpil:

„Ne želim, da bi se morala svojih prevzetnih besed kesati, toda kesala se jih boš in zdi se mi, da kmalu!“

Razšla sta se skoro kot sovražnika in zvečer je Ana smeje pripovedovala Dominiku, kako je bil stric osupel.

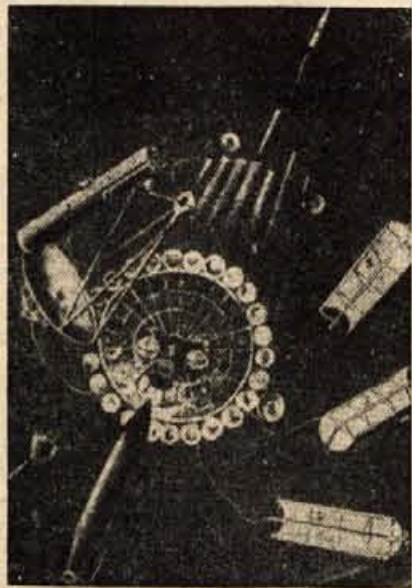
To je bilo pred dobrima dvema mesecema in Ana takrat še ni vedela, kako je z njo. Zdaj se je njena oholost unesla in čutila se je ponižano, ko je tako zapuščena sedela v hiši in ji ni preostalo drugega kot čakati, kdaj bo Dominik nehal računati. Iskala je besedi, s katerimi bi mu povedala, da se morata hitro poročiti, ker bodo sicer ljudje opazili, kako je z njo in zraven plaho ugibala, kako jo bo pogledal, kaj bo rekel, ko mu bo razodela skrivnost. Ali se bo razveselil, kakor se je ona? Ne, ne, niti dneva ne sme več odložiti! Že pred tednom ji je rekla Urša: „Ana, ti si pa postala tako blede in črna pod očmi, ali si morebiti bolna?“

Dominik je pospravil svoje papirje in pogledal k njej.

„Dolgčas ti je, kaj?“ je rekel.

„Ni mi dolgčas,“ je rekla Ana in krčevito iskala besedo, tisto besedo, s katero bi se mu razodela. Čutila je, kako težko mu bo povedala, skoro se je bala, kako bo skrivnost spravila čez ustnice.

NASLEDNJI ČLOVEK V SATELITU KORAK:

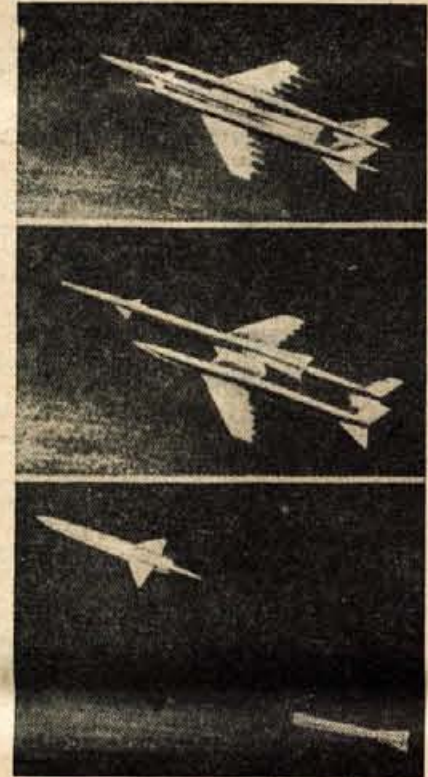
Rakete so poznali že pred 700 leti

Danes, ko toliko beremo o raketah, ki jih pošiljajo v vesolje, mislimo, da so izključno novejšega izvora. To misljenje pa je nekoliko zgrešeno. Prvi primer uporabe raket v zgodovini je namreč znan že iz leta 1232. Tedaj so branilci mesta Kaifenga na Kitajskem obstreljevali napadalce s prvimi reaktivnimi izstrelki. Kitajci so kasneje rakete izpopolnili, uporabljali so jih pa samo še za razne slavnostne prilike — ognjemete ipd. V Evropi so jih spoznali leta 1250. V naslednjih 500 letih so jih večkrat uporabili z manjšim uspehom v vojne namene, mnogo bolj pa so jih uporabljali za ognjemete ob svečanostih. Bojne rakete so postale pomembnejše 1790. leta, ko so vojščaki misorskega princa v bitki pri Seringapatamu v Indiji obstreljevali angleško vojsko z raketami, okončenimi z železom. Znano je tudi obstreljevanje Kopenhagena z zažigalnimi raketami. Zares je uvedla v vojsko rakete šele druga svetovna vojna. Nesluhen razvoj pa se jim odpira sedaj, ko so že dosegle izredno popolnost v vodenih izstrelkih, ki dosegajo nadzvočno hitrost in se povzpenejo v izredne višine. Njihove lastnosti pa ne izkorišča več samo vojska, temveč tudi znanost, predvsem meteorologi i. dr. Pripisujejo jim še velik pomen v bodočnosti.

ALI ZE VESTE...

... da velja Radio Cety Music Hall za največje gledališče na svetu. Ima nekaj nad 6200 sedežev, predstave pa si ogleda v tej dvorani na leto okoli osem milijonov ljudi.

Prvi poizkus, da potuje v vesolje lahko tudi živo bitje, je uspel kot pravijo sovjetski znanstveniki. Zdaj lahko pričakujemo, da bo v tretjem satelitu poletel v vesolje tudi človek. Danes to ni več bujna fantazija, saj so zadnji uspehi v tem pogledu toliko širni, da pravzaprav drugega ni pričakovati. Sovjetski znanstveniki so v tem smislu v Moskvi objavili že več člankov z različnimi slikami in načrti. Eno omenjenih slik objavljamo danes. Slika prikazuje satelit, ki je sestavljen iz več cilindričnih delov, ki skupaj tvorijo velik obroč. Vsak od teh delov ima svoj poseben namen. V tem obroču pa je prostor za gorivo, laboratorij in kabino za »posadko«. Satelit razpolaga tudi s teleskopom (6), helio-električnimi postajami (5), ki bodo spremljale satelit, da se bo le-ta lahko dvignil v vesolje itd.

Trije posnetki iz sovjetskega dokumentarnega filma o izstrelitvi prvega umetnega satelita v vesolje. Slika prikazuje tri faze vzleta rakete, ki nosi satelit.

Zanimivosti

60 LET V ZAKONU

Pred nekaj dnevi sta praznovala 60-letnico poroke Marija in Franc Malovašič iz Hobovš pri

Stari Oselci. Redek jubilej, ki sta ga zakonca dočkala kljub temu, da sta v zakonu imela devet otrok. Danes pa imata tudi že pet pravnukov.

Njuno življenje je bilo vse-skozi dokaj težavno. Z obdelovanjem hribovitega koščka svoje zemlje sta se trudila, da sta v težkih socialnih razmerah lahko preživljala sebe in svoje otroke. 89-letni Franc (žena je 6 let mlajša) je moral iskati delo in zaslužek tudi v Ameriki in ko se je od tam po šestih letih vrnil, si je družina s prihranki zgradila stanovanjsko hišo z gospodarskim poslopjem. Razen tega, pa je Franc prestal tudi vse grozote na bojiščih I. svetovne voje.

K njunemu visokemu jubileju jima čestitajo vsj vaščani, čestitkam pa se pridružujemo tudi mi.

ZAKLONIŠČE PROTI ATOMSKIM BOMBAM

Pod nekim pariškim živilskim trgovcem so pred kratkim dokončali prvo zaklonišče proti atomskim bombam. To zaklonišče je baje tako trdno zgrajeno, da prenese sunek sto ton na kvadratni meter.

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI Z GORENJSKE

Strazišče je gotovo ena izmed najstarejših vasi v okolici Kranja. Svoje ime je naselbina dobila po gradu Wartenberg, ki so ga v začetku 12. stoletja zgradili Ortenburški grofje na najbolj zapadnem obronku Šmarjetne gore. Od leta 1145 je gospodoval na njem ortenburški grof Henrik I., ki si je nadel priimek Wartenberški. Grad je tedaj mejil na loško gospostvo brižinskih škofov in so se gospodarji gradu in loški večkrat spopadli. Straziški gospodje so namreč radi prirejali vojne pohode po okoličih ter po njej plenili in požigali. Da bi se iznebili neljube sosesčine, je brižinski škof v dobi tretje križarske vojne (1192 do 1197) odkupil grad od Otona II. Ortenburškega, ki je odhajal na vojno in rabil denar. Grad je škof dal porušiti, pozneje pa so ga Ortenburžani obnovili in ropali po Okroglem in Strazišču vse do leta 1263, ko so se odpovedali vsem pravicam do gradu in so ga brižinski škofje temeljito porušili. Ostanke razvalin so danes le še slabo vidni, dočim je pristava na Kucni pod Sv. Joštom vse do potresa 1896 imela podobo dvorca s stolpčim in letnico 1653.

Zgodovinsko znamenje je tudi vzhodni grad (Schrottenburg), ki so ga l. 1537 zgradili brižinski škofje za svoje obrtnike. Prvotni dvorec, ki je stal nad današnjo kapelico, je bil uničen, današnja, niže stoječa graščina je še danes ohranjena in nosi na portalu grb z letnico 1574. Kapelica sv. Petra v bližini gradu je bila zgrajena leta 1509 in je v protestantski dobi služila luteranom kot shajališče in za grobnico protestantskih Sie-

gersdorfov. Na severni strani kapelice je visela tabla z opisno lakote leta 1817 in korcem, s katerim so prebivalstvu delili hrano. Oboje je danes shranjeno v kranjskem muzeju.

Z darilno listino iz l. 1002 je Henrik II. podaril Strazišče in svet med Lipnico, Savo in Soro brižinskemu škofu Gottschalku, ki ga je priključil loškemu gospostvu. Leta 1291 je vas pripadala županstvu Bavarcev in je štela 17 kmetij.

Odkod in kdaj je prišla v Strazišče sitarska obrt, ni znano. Najbrž so jo prinesli s seboj nemški naseljenci. Izdelovalci sit so bili znani že v 16. stoletju. Sita so razpečevali po Italiji, Franciji, Holandiji, Belgiji, Nemčiji, Ogrskem, Hrvaškem in Grčiji. Zimo za sita so uvažali domala iz vseh evropskih držav, največ iz Ogrske in Rusije, zadnje čase celo iz Kanade in Združenih držav Amerike. Industrializacija sitarstva je sredi 18. stoletja začel Jožef Demšar, staro-loški graščak, v družbi z Jenkom pl. Jenkheimom. Dočim so se do prve svetovne vojne prebivalci Strazišča po veliki večini preživljali od zaslužka pri sitarski obrti, je po vojni mlajši rod odšel na delo v tovarne, kjer je imel boljši zaslužek. Hudo konkurenco so že takrat delala tej obrti strojno izdelana sita iz svile in žice, tako da je ročno izdelovanje sit po drugi svetovni vojni popolnoma prenehalo. Obdržala in razvila pa se je žimoprēja, ki izdeluje žimo za žimnice iz konjske grive in govejih repov, slabše vrste pa iz prašičevih ščetin, kozje dlake in morske trave.

Kaj je napornejše za srce - delo ali počitek

Rudar porabi v eni minuti 5 kalorij, športnik pa 28 kalorij. Fizični napor v prostem času so pri ogromni večini ljudi neprimerno večji od tistega, ki ga zahteva vsakdanje delo.

Kaj je napornejše za srce — delo ali počitek? Vsekakor delo — bi takoj odgovorili laiki. Vendarle pa se zdi, da po najnovejših raziskovanjih kardiologov ta odgovor ni povsem točen.

Vprašanje dela in počitka v zvezi z boleznimi srca so pred kratkim proučevali na posebni mednarodni konferenci strokovnjakov za srčne bolezni iz različnih držav.

Na konferenci so poročali o nekaterih pomembnih rezultatih znanstvenih raziskovanj, ki so pritegnile nase pozornost ne le strokovnjakov, ampak tudi širše javnosti. Precejšen sloves si je pridobil dr. Dock, kardiolog iz Palo Alto v Kaliforniji. Svoja raziskovanja je opiral na podatke dveh zdravnikov iz univerze v Clevelandu.

Ta dva zdravnika sta z opazovanjem in meritvami ugotovila, da je »igranje«, in ne delo, najnapornejša človeška dejavnost. Zlasti, kadar to »igranje« dobi obliko športnega tekmovanja. Če merimo na p. potrošnje energije s koleno potrošenih kalorij, tedaj moramo ugotoviti, da tekač ali smučar moreta potrošiti v svojem organizmu tudi do 26,5 kalorij na minuto, medtem ko mladina, ki se peča s športom amatersko, bo porabila do 18 kalorij na minuto. Ko sta izmerila, koliko kalorij na minuto potroši na primer rudar, ki dela v premogovniku (katerega delo spada med najtežje vrste dela), pa sta ugotovila, da potroši od 4,5 do 5 kalorij na minuto.

Upoštevač taka dejstva, je dr. William Dock raziskoval vzroke smrti nekaterih pacientov, bolnih na srцу, in je prišel do presenetljivih zaključkov. Tako navaja dr. Dock naslednji primer. Nek elektrotehnik je umrl dve leti po prvem srčnem napadu. Smrt ga je doletela takoj po opoidanskem kosilu, ko je poleg drugega popil tudi dve steklenici piva. Zdravnik, ki so ga v tem primeru poklicali, je pripisal smrt naporu, ki ga je elektrotehnik moral premagati, ko je eno uro pred kosilom prehodil neko visoko stopnišče. Dr. Dock pa zatrjuje, da smrti ni povzročil ta napor, ker je želedec poln ledenega piva vsekakor večji napor za srce. Poleg tega je elektrotehnik n. pr. igral rokomet najmanj enkrat v tednu, medtem ko je z ženo občeval najmanj štirikrat v tednu. Zaradi tega je po mnenju dr. Docka napačno pripisovati smrti najmanjšemu naporu.

Kardiolog dr. Dock zlasti opozarja na napore, ki jih bolniki na srцу morajo premagati izven dela. Najnevarnejša je pot do doma kot vse dan dela. »Odhod na delo in vrnitev z dela zahtevata včasih najintenzivnejše fizične napore« — pravi ta zdravnik. Pomislimo na napor, ki ga ljudje premagujejo, ko se vozijo v prenatrpanih tramvajih, železnicah, avtobusih, ali ko vozijo avto ob gostem prometu.

Zanimivo je pri tem še naslednje: dr. Dock je preiskoval napore skupine svojih pacientov, ki imajo motnje na dihalnih organih, angino itd. »Prišel sem do zaključka, da so fizični napor, ki jih zahteva delo, večji kot vsi ostali

dnevni naporji samo pri zelo majhnem kot 3500 kalorij na dan, da ohranijo svojo moč. Skratka, tak je primer samo pri delavcih, ki opravljajo najtežja fizična dela. Pri vseh ostalih je energija, potrebna za delo, manjša od one, ki jo potrošijo pri drugih dejavnostih.«

»Vzrok srčnih napadov« — zaključuje dr. Dock — »ni povsem tem iskati v glavnem v naporih, ki jih zahteva običajno delo. Starejši ljudje, ki delajo po pisarnah in ki so bolni na srцу, se morajo varovati pred razburjenjem izven delovnih ur na vsakodnevni poti od doma na delo in nazaj, pri igri, pri počitku itd.«

Med napore, ki so za srce nevarni, prištevajo dr. Dock tudi seksualno dejavnost, potovanja itd., za žene, ki so starejše od 50 let pa tudi porivanje in premikanje pohištva v stanovanju. Med ljudmi, ki niso težki fizični delavci, je moč le 10% primerov nevarnosti s srcem pripisati delu.

Mnenje dr. Docka je na omenjeni konferenci podprl še neki drugi zdravnik dr. Stewart z univerze v Oklahomi, ki je opozoril: »Ni treba, da človek migne s prstom, pa mu vseeno srce dela hitreje, pulz nevarno poskoci. Zadošča, da pomisli na to, kako bo odšel na igrišče za golf in kako bo zamahnil, da bo dosegel dober rezultat« — pravi Stewart. Učinek takega razmišljanja more biti nevaren bolnikom na srцу. Za take ljudi zdravniki priporočajo: delati smete, toda pazite se v prostem času!